

OPMERKELIJKE PRAKTIJEN

Als wetenschappelijk onderzoek leidt tot een succesvolle behandeling voor bepaalde patiëntgroepen is dat een zegen. Maar soms gaan 'de markt' of beunhazen ermee aan de haal, of worden fantasieën verpakt als gewichtige wetenschap. De 'nieuwe therapie' wordt verkocht als panacee voor allerhande klachten die in het grensgebied liggen van de oorspronkelijke aandoening. Deze serie beproeft de zin en onzin van enkele opmerkelijke praktijken in de ggz.

Integraal beter?

Door **Ronald van den Berg**
*Psychiater en bestuurslid Vereniging
 tegen de Kwakzalverij*

Bij het schrijven van een eerder artikel in deze rubriek werd mijn belangstelling gewekt door een Integrated Therapist®. Aan welke hoedanigheden voldoet zo'n therapist?

De oorspronkelijke betekenis van integratie is volgens Van Dale: 'het maken tot (of opnemen in) één geheel'.¹ De term wekt de suggestie dat de therapeut van alle markten thuis is en daar dan één geheel van weet te maken.

Er bestaat een Vereniging van Integraal Therapeuten (VIT),² 'voor balans in de geestelijke gezondheidszorg', die wellicht opheldering kan bieden. De vereniging werd in 1993 opgericht 'uit de behoefte aan een beroepsvereniging voor professionals met een integrale aanpak.' Die professionals '... werken vanuit een holistisch mensbeeld, waardoor zij aandacht hebben voor de geestelijke, lichamelijke en spirituele dimensie van hun cliënt'.

Holisme is, wederom volgens Van Dale, een 'biologisch-filosofische theorie die de levensverschijnselen bepaald acht door de totaliteit van het leven, die meer is dan de som van de onderdelen'. Op zich lijkt holisme een mooi tegenwicht tegen de eenzijdige biologische kijk die veel mensen toeschrijven aan medisch specialisten zoals psychiaters. Ook lijkt de term af te rekenen met te eenvoudige psychische verklaringen van lichamelijke

problemen, waarover men vaak hoort dat die tussen de oren zouden zitten. Zelfs spirituele (religieuze?) problemen worden bij het holisme van de VIT betrokken.

Het doel van de VIT-therapeut is volgens de site: 'De cliënt zodanig te behandelen c.q. te begeleiden dat hierdoor diens kwaliteit van leven verbetert en hij — weer — zoveel mogelijk in harmonie met zichzelf kan functioneren.' De site vervolgt: 'Het is de professionele integrale aanpak waarin de therapeut zich onderscheidt.' Hoe professioneel is integraal?

Tot incompleetheid gedoemd

Onder 'Algemene Informatie' staat: 'De VIT-therapeuten zijn op minimaal hbo-niveau professioneel geschoold en hebben zelf een ontwikkelingsproces doorgemaakt waardoor zij bewust voor deze benadering hebben gekozen.'³ Dat ontwikkelingsproces wordt niet nader omschreven. Het lijkt dan ook a priori ondoenlijk om de 'geestelijke, lichamelijke en spirituele dimensies' te integreren en het beloofde holistische overzicht te bewerkstelligen. Voor compleet holisme zou men immers medicus moeten zijn voor de lichamelijke kant en psycholoog voor de geestelijke kant. Voor het spirituele aspect zou men theoloog moeten zijn met grondige kennis van monotheïstische religies tot Oosterse filosofieën en van sjamanisme tot voodoo, om er een paar te noemen. Holisme betreft immers *alle* aspecten in hun geheel, en niet een *beetje* van alle aspecten. Het overzicht over de betrokken disciplines was

wellicht voor enkele genieën nog mogelijk ten tijde van de Verlichting, maar tegenwoordig is holisme gedoemd tot incompleetheid. Dat wordt bevestigd doordat binnen de VIT nogal uiteenlopende disciplines verenigd zijn, die alle per item op de VIT-site zijn te vinden: integratieve kindtherapie, integratieve therapie, hypnotherapie, psycho-oncologische therapie, psycho-energetische therapie en therapeutische coaching.

De integratie ervan is schimmig, maar dat wordt opgelost. Het integratieproces wordt namelijk aan de patiënt zelf overgelaten en wel aan het begin van de behandeling. Want als u een hulpvraag heeft, kunt u onder het menu 'therapeut zoeken' zelf een therapeut kiezen 'waarvan u denkt dat deze bij u past'. Daarbij wordt dan verwezen naar de onderscheiden (en dus kennelijk helemaal niet geïntegreerde) therapievormen. Men kan per item ook informatie krijgen 'over de verschillende therapievormen van waaruit VIT-therapeuten werken'. Als je als cliënt niet weet waar je aan toe bent, komt het toch weer vanzelf goed want: 'Deze verschillende vormen kunnen hetzelfde resultaat geven.'

Paratherapieën

Lopen we de diverse disciplines op de site door, dan claimen slechts de behandelaars die *Integratieve psychotherapie* beoefenen, weet te hebben van de 'vele opvattingen in de psychotherapie over hetgeen de oorzaak kan zijn van psychische klachten'. Zij zijn zich ervan bewust dat 'klachten kunnen ontstaan in verschillende lagen van een mens en daarop hun uitwerking hebben, zoals de emotionele, fysieke, cognitieve en spirituele lagen'. Gezien de onbestaanbaarheid van compleet holisme kan men vraagtekens zetten bij de diepgang van dat bewustzijn.

De beoefenaars van *Integratieve kindtherapie* gaan niet zover. Zij werken 'kortdurend en laagdrempelig' en stellen dat 'het kind, samen met de therapeut zijn hulpbronnen en oplossingen onderzoekt'. Het 'is uitgangspunt voor de therapeut, dat het kind (onbewust) weet welke oplossingen er voor de klacht zijn'.

Weer een ander VIT-genre zijn de *Hypnotherapeuten*. De term hypno-(psycho)therapie vond in de vorige eeuw ingang om de behandelingen te onderscheiden van kermisgeneeskunde en de publieke evenementen van hypnotiseurs en illusionisten. In verband met het laatste kan ik niet nalaten de

naam te noemen van de illusionist Roland van den Berg (niet te verwarren met schrijver dezes, er zijn ook geen familie- of zakelijke banden), alias Rasti Rostelli. Zijn voorstellingen zijn knap en ondoorgrondelijk.

Hypnotherapie maakt gebruik van trance en regressie. Regressie wil zeggen dat de cliënt teruggaat naar een vroeger, doorgaans kinderlijk ontwikkelingsstadium waarin psychotraumata zijn opgelopen. Het is een behandelwijze waarbij onvoldoende controle mogelijk is op de beïnvloeding door de behandelaar bij het vinden van deze traumata. Sommige hypnotherapeuten menen met hun klanten te kunnen doordringen naar intruteriene psychotraumata en zelfs naar pijnlijke situaties in vorige levens.⁴ Men moet dan wel geloven in reïncarnatie.

Nog een groep VIT-leden zijn de beoefenaars van de *Psycho-energetische therapie*. De naamgeving van deze behandelwijze lijkt verwant aan en even veelbelovend als een term van wijlen de voormalige Mister World, Angelo Siciliano, alias Charles Atlas, die in het midden van de vorige eeuw aan dunne slappelingen een geweldig spierstelsel beloofde met zijn bodybuildingmethode 'Dynamic Tension'. Volgens de VIT-site 'kunnen psycho-energetisch therapeuten in het energieveld van de cliënt verstoringen en onregelmatigheden vinden en interpreteren. Met behulp van universele energie herstelt of heelt (healt) de therapeut deze. De behandeling via de handen richt zich op de levenskrachten van de mens, de energiehuishouding, de chi, het prana...' (waarvan het bestaan overigens nog nimmer is aangetoond). De site stelt zelf: 'VIT-therapeuten die op deze wijze werken zijn healers en/of paratherapeuten.' De indruk is gewettigd dat paratherapie zich verhoudt tot psychotherapie als de nooit bewezen parapsychologie tot psychologie.

Nog een categorie: de *Psycho-oncologische therapeuten*. Die houden zich bezig met de medisch-psychologische begeleiding van mensen die aan kanker behandeld worden of daarvan genezen zijn. Hoewel kankercentra veel aandacht besteden aan training van medewerkers voor het bieden van begeleiding en ondersteuning van patiënten, is goed voorstelbaar dat patiënten baat kunnen hebben bij extra aandacht en coaching. Probleem daarbij is wel de juiste hantering van grenzen. Zodra de psycho-oncologische therapeut zich gaat begeven op het terrein van de somatiek en bijvoorbeeld com-

plementaire en alternatieve methoden (kruiden, diëten) gaat voorschrijven, kan dat ontaarden in nare en dure kwakzalverij. Er bestaat een bijna negenhonderd pagina's dik boek van de American Cancer Society (2009) waarin die methoden besproken worden (*Complete Guide to Complementary & Alternative Cancer Therapies*, ACS, 2009).

Lidmaatschap

De VIT 'is als vereniging lid van de Nederlandse Associatie voor Psychotherapie (NAP)'. En 'lidmaatschap van de NAP geeft de leden van de VIT de mogelijkheid zich te certificeren voor het European Certificate for Psychotherapy (ECP), mits zij aan de gestelde eisen voldoen'. Vermeld zij, dat in begin februari 2012 de organisatie Europsyche via een artikel in *de Volkskrant* in opspraak geraakte, omdat niet BIG-geregistreerde houders van het ECP-certificaat door Europsyche met een omweg gefinancierd worden via DBC-declaraties op naam van bepaalde psychiaters. Zorgverzekeraars vergoeden aldus via een U-bocht alternatieve therapieën, die officieel niet in het basispakket zitten.

De verzekering betaalt

Integraal en *professioneel* gaan voor de reguliere ggz niet samen. En *holisme* kan niet anders zijn dan een belofte van behandelaars die best wel alles weten, maar dan van alles een beetje. De Vereniging van Integraal Therapeuten telt, op zijn Hollands, net als het huis Gods vele woningen. De vereniging biedt onderdak aan een rijke schakering van (para-)therapeuten die non-transparant zijn opgeleid en allen werkzaam zijn in de marge van de ggz. Zij worden goedgevoerd betaald door verzekeraars. Met een omweg vanuit het basispakket, en anders wel uit aanvullende pakketten.

Referenties

- 1 Van Dale, Groot Woordenboek der Nederlandse Taal. Utrecht, 1984.
- 2 www.vit-therapeuten.nl/
- 3 www.vit-therapeuten.nl > algemene informatie
- 4 www.kwakzalverij.nl > Hypnotherapie of kermis-geneeskunde?